

SPROG- KRÆSEN

Nyt fra
Den Danske
Sprogkreds 26

11. juli
2025

I juli måned deltager formanden for Den Danske Sprogkreds, Lise Bostrup, i en international konference i München med et indlæg om oversættelserne af H.C. Andersens eventyr til engelsk. Et af de emner, der skiller vandene, er oversættelse af navnestoffet. Hvordan skal man f.eks. oversætte begrebet *en dreng fra Nyboder*, som spiller en rolle i eventyret *Lykkens galocher* fra 1838? Vi bringer en kort version af foredraget her i *Sprogkræsen* 26.

I *Sprogkræsen* 26 afslører vi også, hvem der modtager Sprogkredsens priser Svanen og Ællingen den 25. august i år, og vi fortæller om de politiske bestræbelser på at få indført en sproglov, så vi som det sidste af de nordiske lande kan få en lov, der kan værne om og sikre udviklingen af det danske sprog.

udgives af Den Danske Sprogkreds
på Forlaget Bostrup

Ansvarshavende redaktør: Lise Bostrup
Layout: Martin Sand Pævatalu
Forsideillustration og illustrationer
s. 1, 7, 11 og 31: Gert Ejton
Fotos: Lise Bostrup, Michael Falkendorf,
Karin Louise Sigurskjold m.fl.
Korrektur: Poul Sørensen, Karin Louise
Sigurskjold, Jette Pagh Stenbjerre
og Marianne Ølholm

Den Danske Sprogkreds' bestyrelse

Lise Bostrup (formand og redaktør)
Karin Louise Sigurskjold (næstformand)
Irina Bjørnø, Michael Falkendorf, Jette Pagh
Stenbjerre og Ingrid Slott. Suppleant: Anne
Pia Thoregaard.

[www.DenDanskeSprogkreds.dk /](http://www.DenDanskeSprogkreds.dk/)
Facebook: Den Danske Sprogkreds

Indhold

Siden sidst

Sprogense i Bogense, i Folketinget, på Den Polske Ambassade m.m.s. 3

Sprogpolitik

Lise Bostrup: *Sprogkredsens forslag til en dansk sprogløve*s. 6

Per Stig Møller: *Et folks identitet ligger i dets sprog*s. 9

Sproghistorie

Jesper Sidelmann Markussen: *Fra runer til emojis*s. 11

Sprogpriserne Svanen og Ællingen 2025s. 14

Oversættelse

Lise Bostrup: *2. verdenskrig som et vendepunkt i oversættelsen af H.C. Andersen*s. 16

Anmeldelser

Lise Bostrup: *Så tal dog ordentligt*s. 23

Lise Bostrup: *Høfligheden – hvad blev der af den?*s. 24

Lise Bostrup: *Hvert land sine skikke*s. 25

Er du sprogkræsen?

Henrik Døcker: *Det engelske sprog skaber usikker sprogbrug*s. 26

Ingrid Slott: *Ord og vendinger, som giver mig røde knopper*s. 27

Ingelise Hallengren: *Miljøforurening og invasive arter*s. 28

Lise Bostrup: *Kan man bruge mindre i stedet for sjældnere?*s. 30

AI og danske bundfaldsmænds. 30

STORE bogstaver i almindelige ord?s. 31

Den Danske Sprogkreds' program juli – december 2025s. 32

Kontakt Lise Bostrup

Herlufsholmvej 11, 2720 Vanløse
DenDanskeSprogkreds@gmail.com
Tlf. 26 71 78 37

Abonnement på Sprogkræsen

Sprogkræsen udkommer 4 gange om året.
Papirudgave: 300 kr. pr. år eks. porto
Elektronisk udgave: 300 kr. pr. år.

Medlemskab

af Den Danske Sprogkreds

250 kr. pr. år inkl. årets udgivelser og
entré til Sprogkredsens arrangementer
Danske Bank 9570 12543832
Mobilepay 26 71 78 37
ISSN 25967347

Siden sidst

Sprogense i Bogense

Dansk Sprognævn blev i 2019 flyttet fra København til Bogense, og det skabte stor debat. Nordfyns kommune holdt den 2. og 3. maj sin 4. sprogfestival for at skabe positiv interesse. Sprogkredsen har deltaget hver gang. I år deltog Jette Pagh Stenbjerre, Ingrid Slott, Karin Louise Sigurskjold og Lise Bostrup – og billedkunstneren Gert Ejton kom på besøg.

Lise Bostrup holdt tre foredrag på Sprogense-festivalen i en møbelbutik, som festivalens ledelse havde fået lov at låne. Emnerne var:

Det danske sprog er truet både indefra og udefra. Tyk, tykkere tykke. Om Retskrivningsordbogen 1955-2024. (Se *Sprogkræsen* 25.)

De gamle faste udtryk skaber troværdighed.

Sprogkredsen inddrog de grønlandske sprog i vores udstilling på festivalen i Bogense. Lone Hansen, som vi lærte at kende ved fejringen af FN's Internationale Modersmålsdag den 21. februar i år (se *Sprogkræsen* 25), deltog i standpasningen og fortalte sammen med Lise Bostrup om de grønlandske sprog.

Sprogkredsens medlem Christine Bjørg Nielsen og hendes kæreste præsenterede deres bog *Se hvad du siger. Idiommer i billeder* (Nyfiken, 2024) om faste vendinger lige over for Sprogkredsens telt.

Sprogkredsens medlemmer, Karin Louise Sigurskjold, Ingrid Slott og Lise Bostrup, overnattede sammen med vores gæst Lone Hansen på Jette Pagh Stenbjerre og hendes mands smukke gård på Fyn. Foto: Lise Bostrup.

Festival i Præstø

På festivalen i Præstø den 14. og 15. juni deltog Lise Bostrup, Ingrid Slott, Dorte Roholte, Rita Tvangsø og Karin Louise Sigurskjold i pasningen af Sprogkredsen og Forfattergruppen Os hervedefras stand. Temaet var de polske kvinder, de såkaldte roepolakker, der kom til Sydsjælland, Lolland og Falster som sæsonarbejdere fra 1893 og frem til 1920. Vi talte bl.a. om de sproglige udfordringer, det medførte.

Reception på Den Polske Ambassade

Den 27. maj afholdt den polske ambassadør i Danmark, Ewa Debska, en flot reception i anledning af en antologi om de kvindelige polske sæsonarbejdere med titlen *Roepolakkerne satte spor* udgivet på LollandBibliotekerne og Forlaget Bostrup i april 2025.

Flere af Den Danske Sprogkreds' medlemmer var bidragsydere til antologien.

Her ses bestyrelsesmedlemmet Ingrid Slott i snak med ambassadøren. Ingrid har skrevet en lille erindringsnovelle med titlen *Polske klassekammerater*.

Andre af Sprogkredsens bidragsydere er Lise Bostrup, Torsten Elsvor, Birthe Aela Faarvang, Nils Hartmann, Jan Kozon, Else Lefmann, Hanne Munk, Dorte Roholte og Karin Louise Sigurskjold.

Den polske ambassadør har selv studeret dansk på universitetet i Poznan, deltaget i flere sprogkurser og undervist i dansk sprog på universitetet i Gdansk.

I Folketinget

Torsdag den 15. maj diskuterede Folketinget to forslag om at indføre en dansk sproglov, som var fremsat af henholdsvis Pia Kjærsgaard (DF) og Mai Mercado (K) under et samlet punkt.

Ingelise Hallengren og Lise Bostrup overværede debatten.

Politikeren Per Stig Møller på besøg

Onsdag den 21. maj havde Den Danske Sprogkreds inviteret forfatteren og politikeren Per Stig Møller til at holde et foredrag om sammenhængen mellem sprogpolitik og kulturpolitik. Vanløse Bibliotek havde beredvilligt stillet bibliotekssalen til rådighed, og arrangementet var støttet af Vanløse Lokalfællesskab.

Der var mødt omkring 40 personer frem, og spørgelysten var stor. Sprogkredsens formand, Lise Bostrup, bød velkommen, præsenterede Sprogkredsen og Per Stig Møller og fungerede som ordstyrer. Sprogkredsens faste pianist, Elisabeth Handberg, spillede, og vi sang sange fra Sprogkredsens sangbog *Sange om det danske sprog*. Se Per Stig Møllers indlæg s. 9. Foto: Jesper Sidelmann Markussen.

Digitalisering

Jesper Sidelmann Markussen, der blev indvalgt i Sprogkredsens bestyrelse i 2024, har digitaliseret registret over artikler i *Sprogkræsen*. Det kan ses på DenDanskeSprogkreds.dk.

Emblemer

Sprogkredsen har fået nogle små nye emblemer med teksten *Er du sprogkræsen?* til brug ved vores mange udadvendte aktiviteter.

Jesper Sidelmann Markussen.

Bestyrelsen

Den Danske Sprogkreds' bestyrelse holdt møde den 16. juni 2025 hos Lise i Vanløse. Her planlagde vi bl.a. den kommende generalforsamling, prisfesten 2025, efterårets arrangementer og en spændende debataften om sprogpolitik.

På billedet ses: Lise Bostrup (formand), Jette Pagh Stenbjerre, Jesper Sidelmann Markussen (kasserer og it-ansvarlig), Ingrid Slott, Michael Falkendorf (foto-graf) og Karin Louise Sigurskjold (næstformand).

Sprogpolitik Sprogkredsens forslag til en dansk sproglov

De andre nordiske lande har i de senere år vedtaget sproglove, der sikrer nationalsprogenes status og udstikker rammerne for udviklingen af dem. Det skete i Norge i 2022, i Sverige i 2010, i Finland i 2005 og i Island i 2011. Nu må det være på tide, at vi også i Danmark får en sproglov, der kan beskytte det danske sprog og sikre udviklingen af det, men det går lidt langsomt.

Af Lise Bostrup

Onsdag den 15. maj diskuterede Folketinget et forslag om at styrke og udvikle det danske sprog gennem indførelse af en sproglov. Forslaget var udarbejdet af Dansk Folkeparti ved Pia Kjærsgaard, og det blev behandlet sammen med et forslag om at styrke det danske sprog udarbejdet af Mai Mercado fra de Konservative.

Diskussionen var både konstruktiv og underholdende, og ved afslutningen stod det klart, at der var bred enighed om, at det danske sprog ikke bare er et middel til at overføre informationer. Det er simpelthen det, der binder os danskere sammen i nutiden og knytter os til danskerne i fortiden og fremtiden.

Enhedslistens Søren Søndergaard, Alternativets Sascha Faxe, Venstres Kim Valentin og Zenia Stampe fra Radikale Venstre var enige med Pia Kjærsgaard og Mai Mercado i, at der var behov for at yde omsorg for det danske sprog, der siden 2. verdenskrig har lidt under en ligegyldighed, som der nu måtte gøres op med. Dødsspiralen må stoppes, som Alex Ahrendtsen fra Dansk Folkeparti så malerisk udtrykte det. Det virkede faktisk, som om alle var positivt overraskede over den helt grundlæggende enighed på tværs af de politiske fløje.

Store forskelle mellem politikernes viden om det danske sprog

I debatten viste der sig imidlertid også ganske store forskelle mellem politikernes viden om det danske sprog. F.eks. afslørede Venstre-politikeren Kim Valentin, der er økonom

Den Danske Sprogkreds har sendt et konkret forslag til en sproglov til kulturminister Jacob Engel-Schmidt.

og tidligere professionel fodboldspiller, en ganske imponerende viden om grammatik og bøjningsformer, og Enhedslistens Søren Søndergaard havde sat sig godt ind i børns tilegnelse af det danske sprog, men der var også en del usikkerhed om, hvad en kommende sproglov kan og bør indeholde.

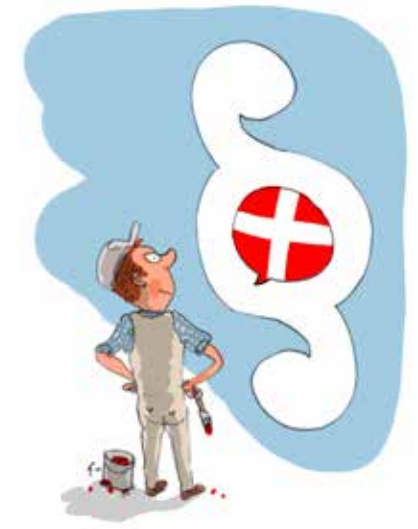
Nogle misforståelser om, hvad der kan lovgives om

Nogle af politikerne talte om ord, der burde slettes i noget, de omtalte som "ordbogen". Det er desværre noget sludder. Der findes ikke én, men mange danske ordbøger som f.eks. Retskrivningsordbogen, Den Danske Ordbog (ordnet.dk, som udarbejdes og udgives af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab), Politikens Nudansk Ordbog, Politikens retskrivnings- og betydningsordbog og Fremmedordbogen.

Den eneste ordbog, der vil kunne lovgives om, er Retskrivningsordbogen, der udgives af den statslige institution Dansk Sprognævn. Man kan ikke vedtage et forbud mod, at private forlag medtager bestemte ord og udtryk i deres udgivelser.

Ingen ordbog er stor nok til at rumme samtlige danske ord

Ingen af ordbøgerne, og altså heller ikke Retskrivningsordbogen, indeholder samtlige danske ord. Det danske sprog er fleksibelt, og vi kan alle sammen danne nye ord. Tænk bare på sammensatte ord som *køkkenbord*, *spisebord*, *sofabord*, *træbord*, *egetræsbord*, *natbord*, *børnebord*, *bordskik*, *bordkort* – ja, fortsæt selv! At ordet *bogetræsbord* ikke står i Retskrivningsordbogen, betyder ikke, at det ikke er et dansk ord, og både ordene *bogetræsbord* og *bogetræsbordplade* kan findes ved en simpel søgning på nettet. Forestillingen om, at man ved at slette uønskede ord som f.eks. *fuck* og *møgsvin* i ordbøgerne kan forhindre brugen af dem, er urealistisk. Det, man med fordel kunne gøre, var at anbringe nogle små sprogbrugssymboler ved ordene, der markerede vulgær sprogbrug.

Konturerne af en dansk sproglov er ved at tegne sig. Illustration af Gert Ejton.

Hvad kan og bør der lovgives om?

Kulturminister Jacob Engel-Schmidt fortalte på mødet på Christiansborg, at han ønskede at arbejde videre med tanker om en dansk sproglov efter sommerferien, og i det følgende vil jeg på Den Danske Sprogkreds' vegne foreslå syv paragraffer til en sådan lov.

- § 1 Formålet med sprogloven er at sikre det danske sprogs position som hovedsprog i Danmark. Det danske sprog skal sikres, bevares og videreudvikles som tale-, skrift- og tegnsprog, og der skal værnes om dialekter og regionale varianter af dansk.
- § 2 Børn, der vokser op i Danmark, skal sikres et bredt og varieret udbud af dansksprogede børnebøger og spil, og der skal lægges vægt på formidling af dansk-sproglig kompetence i uddannelsen af pædagoger og lærere.
- § 3 Udlændinge, der kommer til Danmark, skal sikres de bedst mulige forhold for at tilegne sig det danske sprog, og der skal kunne søges statstilskud til undervisning i såvel offentligt som privat regi.
- § 4 Offentligt finansierede danske uddannelsesinstitutioner skal have danske navne. Aarhus School of Business, Techcollege i Nørresundby, Learnmark, Zealand Business og CBS må have et dansk navn som det primære og kan så have et engelsk ved siden af som f.eks. Københavns Universitet og Copenhagen University.
- § 5 Opgaver, der afleveres for at opnå en eksamen på en dansk uddannelsesinstitution, skal enten afleveres på dansk eller på engelsk forsynet med et grundigt referat på dansk. Dette skal sikre, at den danske fagterminologi udvikles på alle fagområder, så f.eks. gymnasielærere, håndværkere og andre fagpersoner kan formidle den nye forsknings resultater videre på et forståeligt og klart dansk.
- § 6 Sprognævnet redigerer og offentliggør Retskrivningsordbogen, og det indskræpes, at redaktionen skal stræbe efter
- at normere det danske sprog så klart som muligt
 - at undgå overflødige valgmuligheder
 - at prioritere staveformer med respekt for traditionen
 - at prioritere systematiske, danske bøjningsformer
 - og at foretage så få ændringer som muligt.
- § 7 Ordene i Sprognævnets base skal tilføjes en klar transskription efter en så neutral udtale som muligt, og der skal være muligt at lytte til ordene på Sprognævnets hjemmeside. (Her vil et samarbejde med Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, der udarbejder Den Danske Ordbog (ordnet.dk) være oplagt.)
- Herudover skal der tilføjes sprogbrugsikoner, der viser, hvorvidt et ord er højtideligt, dagligdags, slang, vulgært eller andet, og der tilføjes alternativer til f.eks. sjældne fremmedord og overflødige amerikanske udtryk.
- § 8 Sprognævnet skal støtte udviklingen og promoveringen af nye ord, der bliver skabt med danske elementer. Eksempler på sådanne nye ord er *løvfaldssommer*, *vejrede* (oversat fra road rage) og *sprogkræsen*.

Et folks identitet ligger i dets sprog og dets tanker

Hvis vi fortsætter med at skifte dansk ud med engelsk, så koster det os ytringsfriheden og demokratiet.

Af Per Stig Møller

I sproget ligger tanken, der udvikler tvivlen, som skaber udviklingen. På sit modersmål siger man, hvad man vil. På alle andre sprog siger man, hvad man kan. Derfor skal sproget både fungere i hverdagen og i videnskaben.

Det ligger i dets sprog og historie. Forsvinder sproget, forsvinder folket. Sådan er det gået de fleste sprog og folk i historiens løb.

Dog genopstod de baltiske folk efter Versaillesfreden og Sovjetunionens opløsning, fordi de havde hæget om deres sprog og historie.

For vores vedkommende er det endnu op til os selv, om dansk skal opsluges af engelsk. Kun små seks millioner mennesker taler dansk. De resterende otte milliarder er ligeglade med, om vort sprog overhovedet tales af nogen.

Til Kristeligt Dagblad udtalte historielektor Jes Fabricius Møller sidste lørdag: *Når vi har en nationalstat, hvis vigtigste kendetegn er modersmålet, må vi også beslutte, om vi vil have, at dansk er et videnskabeligt sprog, eller om det bare er et sprog, man taler lejlighedsvist (...) Dansk risikerer at blive en dialekt (...) Det vil sige, at dansk som et sprog egnet til alle opgaver vil forsvinde.*

Og dermed lider dansk en stille død.

Den trussel har dansk stået over for før. Det var dengang, den lærde skrev på latin. *Med Fruerne Fransk, og Tydsk med sin Hund, / Og Dansk med sin Tjener han talte*, som Christian Wilster skrev i 1827 i sit digt om Ludvig Holbergs indsats for at redde og udvikle det danske sprog.

Holberg gik følgelig imod censur, men for at undgå, at folk spildte tiden med at læse unge menneskers umodne bøger frem for modne menneskers gode, mente han, at ingen under 30 år burde have lov at udgive en bog. Den gode smags bekymring over den dårlige smags udbredelse har altid præget de oplystes forhold til almuen, viser jeg i bogen *Tanken er fri – men sandheden ilde hørt*.

Siden 1500-tallet skulle almuen beskyttes mod at læse *tarvelige skrifter* og i 1900-tallet mod at se, hvad justitsminister Steincke kaldte "kunstnerisk værdiløse forbryderfilm". I 1950'erne ville de bekymrede kulturradikale forbyde amerikanske tegneserier fra Anders And til Batman. I 1958 forudså litteraturens nye stjerne, Klaus Rifbjerg, lige frem, at den dårlige smag og den fordummende underholdning ville føre til *en hurtigt fremadskridende opløsning*. Nu står slaget med god grund om techgiganternes opmærksomhedsslugende algoritmer.

Trods alle bekymringerne har det danske sprog og folk overlevet det hele, fordi vi fastholdt og udviklede det danske sprog og dermed den danske tankevirkksomhed. Jo flere ord, vi behersker, jo mere nuanceret taler og tænker vi, og jo bedre behersker vi verdens mangfoldighed. Derfor er demokrati og oplysning forbundne kar.

Sådan bliver det bare ikke ved med at gå, hvis vi på stadig flere områder skifter dansk ud med engelsk, fylder fjernsynet med amerikanske film, ophører med at producere danske børnefilm og glemmer, at vi (endnu) ikke er et amerikansk territorium. Kongen kunne jo kalde sit løb *Kongeløbet* i stedet for *Royal Run*.

I sproget ligger tanken, der udvikler tvivlen, som skaber udviklingen. På sit modersmål siger man, hvad man vil. På alle andre sprog siger man, hvad man kan. Derfor skal sproget både fungere i hverdagen og i videnskaben.

Til alle tider har magthaverne villet kontrollere, hvad vi siger og dermed, hvad vi tænker. Nok er tanken fri, men det er tænkeren ikke nødvendigvis. Derfor har der altid stået en kamp om ytringsfrihedens grænser. I blandt andet USA såvel som Tyskland, Storbritannien og sågar Danmark bliver disse stadig snævrere, idet politikerne forbyder stadig flere ytringer.

Eftersom Grundtvig forudså dette, ville han have en uindskrænket ytringsfrihed. Godt nok berettiger Grundlovens paragraf 77 enhver til at offentliggøre sine tanker, hvorefter den tilføjer: *dog under ansvar for domstolene*.

Hvem skriver de love, dommerne skal dømme efter? Politikerne, der kan indskrænke ytrings- og tankefriheden efter behag, hvilket de også gør.

I Danmark dømmes mennesker nu for deres ytringer på nettet, og med Peter Hummelgaards nye lovforslag vil efterretningstjenesterne få adgang til at snage i alt, hvad vi måtte ytre, læse og dermed tænke. Det hedder *tankekontrol*. I England arresteres 30 om dagen på grund af noget, de har skrevet på nettet. I Tyskland er det forbudt at fornærme politikerne.

Jo, *Europa har vitterligt et problem med ytringsfriheden*, konkluderede The Economist 17. maj.

Det er således på høje tid at styrke sproget og ytringsfriheden i stedet for at svække dem og demokratiet og dermed vores evne til at forandre verden til en bedre.

Per Stig Møller er fhv. udenrigsminister for Det Konservative Folkeparti. Artiklen var bragt i Berlingske den 22. maj 2025, dagen efter Per Stig Møllers oplæg om det danske sprog i Sprogkredsen.

Plakaten for Per Stig Møllers optræden på Sprogkredsens møde den 21. maj 2025 var udarbejdet af Christina Witzke fra Vanløse Kulturstation.

Sproghistorie Fra runer til emojis

Af Jesper Sidelmann Markussen

Vi mennesker har til enhver tid haft behov for at udtrykke os, vise hvem vi er, og henvende os til hinanden. I starten var det med hullemalerier, senere avancerede vi til at hugge beskeder i sten: Moses' stentavler, Rosettestenen og vores egne Jellingsten som eksempler. Det var, hvad vi med datidens teknologi formåede. Det var hårdt, dyrt og besværligt at skrive, så man fattede sig i korthed med det rene budskab og uden høflige indledninger og afslutninger. I øvrigt var de allerfleste alfabeter, som end ikke kunne læse, hvad der stod på stenene.

Vi fik papir, og med bogtrykkunsten og læsefærdigheder til alle, blev det almindeligt, at vi kommunikerede via breve. Antikkens breve kender vi fra Biblen og de græske filosoffer, og de var også uden højhedsfraser.

Fra respektfulde titler til kram

Først omkring 1800-tallet i romantikken, hvor de private breve fik deres storhedstid, blev breve brugt som socialt netværk mellem mennesker, og dermed fik vi også behov for og lyst til at bruge høflige indledninger og afslutninger. Tituleringer var et vigtigt aspekt, og i 1742 angav Johann Günther August Placius en række forslag: *Eders nåde, højstærede herre, tugtige ungmø*. Næppe brugt i det daglige, men der var nu noget schwung over de tituleringer. Ligeledes brugte vi også titler i langt højere grad end nu. Hvem husker ikke "fru bankdirektør Varnæs" fra Matador? Selvom det var datidens gængse titulering, så pynter hun sig udelukkende med sin mands navn og titel; er intet i sig selv, men det angav med stolthed fruens placering i samfundet.

Breve kunne slutte med *ærbødigst, din hengivne, allerunderdanigst, med højagtelse*; alt sammen noget, som tjente til at udtrykke høflighed og markering af social status.

Op gennem 1960'erne og 1970'erne oplevede vi studenteroprøret, klasseskel blev udvisket, og der kom en generel modstand mod autoriteter og kancellistil.

Vi gik fra *De* til *du*, og brevene starter nu med *hej* og slutter mindre stift med *venlig hilsen*, hvis det er formelt, og med *kærlig hilsen* i private breve. Men også alt derimellem fra *bedste hilsner*, *mange hilsner* og *venligst* til *kram* og *knuz*.

Medieudvikling: Radio, fjernsyn og telefon

Radio og fjernsyn indledte en ny æra i kommunikationsplatforme, og en del af de praktiske høfligheder blev bibeholdt, fordi der var behov for at gøre opmærksom på de nye medier: Besættelsestidens radionyheder *Her er London ...*, og en smilende Lily Broberg, der i 1948 sagde *God aften, her er fjernsynet*. I dag er både radio og fjernsyn velkendte teknologier, og der er ikke længere behov for at fastholde den form for indledninger, så derfor er de naturligt nok helt forsvundet.

Telefonsamtalen

Telefonsamtalen er sin helt egen genre. I 1877 kom de første telefoner til Danmark, men først efter 2. verdenskrig blev det forholdsvist almindeligt at have en fastnettelefon i husstanden. Når man ringede op, vidste man aldrig, hvem der tog røret i den anden ende, og derfor præsenterede den, der løftede røret sig også med navn, og tilsvarende præsenterede man sig selv, da modparten heller ikke kunne vide, hvem der ringede. Der var simpelthen et praktisk behov for at vide, hvem der talte sammen.

Udviklingen står ikke stille; vi har begravet fastnettelefonen, og smartphone er blevet allemandseje. Modtager og afsender lyser op på skærmen ved opkald, og på den måde er der i mindre grad brug for en præsentation – vi ved jo godt, hvem der ringer. Blandt venner, familie og bekendte går mange direkte i gang med deres ærinde uden at sige, hvem de er, man kan jo se det på telefonen.

Ringer man til firmaer, er det dog stadig god latin at præsentere sig selv og sit ærinde.

Den digitale revolution

I takt med den digitale udvikling erstatter vi de klassiske kommunikationsformer med nye: E-mail, sms og sociale medier er brevttyper og platforme, som vi nu bruger flittigt.

Sms'er egner sig slet ikke til lange, personlige betragtninger afsluttende med venlige hilsner. De bruges snarere til hurtige, praktiske beskeder, og i stedet for *kære* og *kærlig hilsen*, er de ofte fulgt op af emojis – de små smilende ansigter. Det er hurtigt, praktisk, uformelt og alligevel med en snert af noget personligt, når en smilende emoji lyser op i teksten.

Kærlige hilsner eller eufemismer

På de sociale medier og sms'er er kommunikationen skåret helt ned til det rent informative uden omsvøb. Venlighed, personlighed, høflighed er næsten fjernet. Eksempelvis fortæller Facebook mig, at min ven har fødselsdag, og med et enkelt

klik, har jeg ønsket ham tillykke. Jeg skal ikke engang selv stave det, blot klikke på en tillykke-knap, temmelig upersonligt. Eller i sms'en til chefen: *jeg møder senere, omkring kl. 10*. På disse medier er ordene oftest blandt unge endda forkortet; eksempelvis *CU* (see you), *ILM* (i lige måde) og *KH* (kærlig hilsen).

Sidstnævnte fortjener sin egen lille historie: Skriver man *kærlig hilsen* virker det ret intimt og meget personligt, mens det forkortede *KH* sagtens kan bruges i mailen til kollegaen og naboen, hvor man ellers aldrig kunne drømme om at afslutte med *kærlig hilsen*. *KH* er ganske enkelt mindre farligt – ja, det optræder nærmest som en *eufemisme*, altså et ord, der bruges som omskrivning for et andet, der er uønsket eller ubehageligt.

Høflighed og kulturforskelle

Generelt er der dog masser af undtagelser og inkonsekvens i vores omgang med hinanden. Vi er stadig *Des* med majestæten, og vi kan også bruge høfligheden med ironisk foragt som i det lidt bedagede udtryk *Hør nu, lille De*.

Af og til starter vi også en e-mail-korrespondance med *kære* eller *hej*, hvorefter de følgende mails fortsætter uden de høflige indledninger og afslutninger. Vi har travlt, budskabet skal tydeligt frem, og sæder og skikke er ikke i høj status, så vi kan sagtens blande formerne, uden nogen får noget galt i halsen.

Sådan er det dog ikke alle steder. I Tyskland og Frankrig har man i udstrakt grad bevaret sine høflighedsformer. På fransk vil *Veillez agréer, cher Monsieur, l'expression de mes sentiments respectueux* blot skulle oversættes til vores mere nøgterne *venlig hilsen*, men det lyder unægtelig flottere på fransk. Og i de tyske supermarkeder bliver man altid mødt af et *Guten Tag*, og på restauranten *Haben Sie noch einen Wunsch?* I København bliver man i servicebranchen derimod ofte mødt af *Sorry, I don't speak Danish* – mere uhøfligt kan det vel næppe blive over for kunden.

Hvad betyder høflighed i en moderne verden?

Samfundet, vores omgang med hinanden og teknologien er i stadig udvikling, og det er godt. Høflighedsfraser og tituleringer har gennem tiden haft et formål med sin underdanighed og hengivenhed. Det passer ikke længere helt til vore dages kultur og teknologi, men derfor kan vi godt reflektere over, hvorfor man har anvendt andre hilseformer. Måske ville det slet ikke være så skidt, hvis vi i vores hurtige korrespondancer nu om dage giver den bare lidt mere gas med den venlige og høflige facon.

Læs også om emojis i *Sprogkrasen 10*, 2021.

Sprogpriserne Svanen og Ællingen 2025

Gert Ejton modtager Svaneprisen

Af Lise Bostrup

I 2013 var jeg i forbindelse med udarbejdelsen af *Sprogkræsen*s 4. nummer på udkig efter en illustration til en artikel om faste vendinger med overført betydning. Den handlede blandt andet om, at Poul Schlüter i sin tid som statsminister i 1989 havde måttet forsvare regeringens position mod en kritik for at have lavet fejl i en sag om familiesammenføring fra det dengang borgerkrigshærgede Sri Lanka. Poul Schlüter redegjorde for sagen fra Folketingets talerstol og afsluttede effektivt sin tale med ordene: *Der er IKKE fejlet noget ind under gulvtæppet*. Det skulle snart vise sig, at det var lige præcis det, der var, og Poul Schlüter måtte aflevere nøglerne til statsministeriet.

Gert Ejtons karikatur af Poul Schlüter, der i 2008 hævdede ikke at have fejlet noget ind under gulvtæppet.

I Fyens Stiftstidende fra den 9. november 2008 fandt jeg en skøn karikatur, der forestillede Poul Schlüter siddende med en kost på et tæppe, der var lagt over noget, der lignede en enorm samling nullermænd. Karikaturen var udført af bladtegneren, Gert Ejton, og ham kontaktede jeg så for at få tilladelse til at bringe den. Den fik jeg, og det blev starten til et særdeles frugtbart samarbejde, der har ført til, at Gert Ejton siden har udarbejdet over 100 tegninger til Den Danske Sprogkreds' blad *Sprogkræsen* og til vores bøger om faste udtryk og ordsprog: *Med ja-hatten på* (2019), *Med professorhatten på* (2020) og *Hver fugl synger med sit næb* (2021).

Om Gert Ejton

Gert Ejton, der er født i 1951, blev i 1979 uddannet tegner og grafiker fra Danmarks Designskole, der dengang hed Kolding Kunsthåndværkerskole. Han har i knap 40 år arbejdet som tegner og nyhedsgrafiker først på Jyllands-Posten fra 1986 til 1987 og siden 1987 på Fyens Stiftstidende/Fyens Amts Avis. I dag illustrerer han mest til de landsdækkende udgivelser.

Gert Ejton er medlem af Fyns Grafiske Værksted, der befinder sig i Odense, og som er et internationalt kendt grafisk værksted for grafikere og kunstnere fra hele verden.

Ud over at lave grafik og tegne, maler han også, og han har deltaget i udstillinger på gallerier og kunstmuseer. Han har atelier på Hollufgård, der tidligere var kendt som kunstnerværksteder for malere, grafikere og billedhuggere.

Svaneprisen

Sprogkredsens svanepris tildeles hvert år en person, der behersker det danske sprog og har gjort en stor indsats for at fremme det.

Svaneprisen blev første gang uddelt i 2020, hvor dansklæreren, forfatteren og organisatoren Jens Raahauge modtog den, og den er senere blevet tildelt: Ældresagens direktør Bjarne Hastrup (2021), skuespilleren Anne Marie Helger (2022), forfatteren Hans-Willy Bautz (2023) og sprogforskeren og formidleren, Kirsten Rask (2024).

Ællingeprisen

Sprogkredsens Ællingepris tildeles en person med et stort sprogligt potentiale.

Ællingeprisen gik i 2020 til DRs sprogredaktør Martin Kristiansen, og den er senere gået til sprogforskeren Justin Markussen-Brown (2021), boghandlerparret Christa Pålsson og Thomas Klemann (2022), forfatterspiren Theodor William Larsen (2023) og sprogformidlerne Thomas Cadin og Ali Sufi (2024).

Jarl Cordua modtager Ællingeprisen

Kulturminister Jakob Engel-Schmidt udpegede den 25. april i år den borgerlige debattør og klummeskribent i Berlingske, cand. polit. Jarl Cordua til bestyrelsen for Dansk Sprognævn for perioden 2025-2028.

Ministeren blev i den anledning citeret for følgende:

Det danske sprog er fuldstændig afgørende for vores kultur og sammenhængskraft. Jeg er derfor glad for, at vi nu har udpeget en ny bestyrelse for Dansk Sprognævn. Der venter bestyrelsen en vigtig opgave, for de skal bl.a. være med til at bevare og udvikle vores sprog, så det fortsat er levende, forståeligt, samlende og ikke mindst dansk. For vi skal holde fast i vores smukke, danske sprog – både i dag og i fremtiden.

Jarl Cordua, der er født på Bornholm i 1969, har ikke nogen egentlig sprogfaglig baggrund, men har alligevel i sin egenskab af politisk skribent afsløret stor viden om de politiske forhold, der har ført til, at Danmark i dag har den slappest sprogpolitik i Europa.

Vi har i Danske Sprogkreds store forventninger til, at Jarl Cordua kan få rusket op i Sprognævnet og få skabt en bevidsthed om det danske sprogs værdi som sammenhængskraft og få gennemført en sprogløvs, der kan skærme og styrke det truede danske sprog.

Billedtekst. H.C. Andersens eventyr er udkommet i mange forskellige engelske oversættelser. Her er et udvalg af bøgerne fra Lise Bostrups private samling, der sammen med web-udgaverne ligger til grund for denne artikel. Se beskrivelsen af bøgerne på billedet på s. 22.

Oversættelse 2. verdenskrig som et vendepunkt i oversættelsen af H.C. Andersen

Af Lise Bostrup

Den danske litteraturforsker og modstandsmand under 2. verdenskrig, Elias Bredsdorff (1912-2002), blev efter 2. verdenskrig først ansat ved University College i London og siden og frem til 1979 ved Cambridge University med speciale i dansk sprog og litteratur. Hans yndlingsforfatter var H.C. Andersen, og hans forskning og formidling skabte et vendepunkt i opfattelsen af H.C. Andersen i den engelsksprogede verden.

Sådan myrdes et geni

Samme år som Bredsdorff blev ansat i Cambridge, offentliggjorde han en opsigtsvækkende artikel om H.C. Andersen i tidsskriftet *The Norseman* med titlen *How a Genius is Murdered*. Her beskrev Bredsdorff, hvordan Andersens eventyr helt siden midten af 1800-tallet i England var blevet læst i forlængelse af brødrene Grimms eventyr og opfattet som børnelitteratur.

I 1954 uddybede han sine tanker i en doktordisputats med titlen *H.C. Andersen og England*. Disputatsen var baseret på en gennemgang af 11 engelsksprogede oversættelser, og konklusionen lød:

Resultatet af hele denne undersøgelse af de engelske oversættelser af H.C. Andersens eventyr, der udkom i digterens levetid, er temmelig mistrøstigt. Blandt de elleve, hvis oversættelser har været gennemgået ovenfor, er der ikke een, som har formået at yde en virkelig kongenial engelsk version. (H.C. Andersen og England, s. 520.)

En ny oversættelse med plads til geniet?

Bredsdorffs kritik prellede af på de britiske forlag, der ufortrødent fortsatte med at udgive de eksisterende engelske oversættelser, men en af Bredsdorffs venner, Richard Prescott Keigwin (1883-1972), oversatte 80 af H. C. Andersens eventyr med Bredsdorff som konsulent.

Keigwins oversættelser udkom i 1950 med titlen *Hans Christian Andersen 80 Fairy tales* på det lille Flensted's Forlag i Odense. Udgaven var forsynet med et forord af Elias Bredsdorff selv:

En nærmere undersøgelse af disse tidligere oversættelser ville imidlertid overbevise enhver med kendskab til den originale danske tekst om, at den nye oversættelse af hr. R.P. Keigwin er hårdt tiltrængt. Størstedelen af de tidligere engelske oversættelser har tendens til at skabe en sådan misforståelse af geniet Andersen, at de, selv om de har givet Andersen en enestående popularitet og gjort ham til hvermandseje, samtidig har påført hans litterære prestige uoprettelig skade i den engelsktalende verden. (Hans Christian Andersen 80 Fairy Tales, 1950 og mange senere udgaver på Forlaget Høst & Søn.)

H.C. Andersens eventyr skal oversættes fra dansk

Når Elias Bredsdorff underviste de britiske danskstuderende i 1950'erne opildnede han dem til at blive dygtige til dansk og gå ud i verden og udbrede kendskabet til *the real Andersen*, den ægte Andersen.

Det er ikke nok, at en oversætter af Andersen har et godt kendskab til dansk, selvom det selvfølgelig er essentielt. (Mange af de tidligere oversættere havde ikke engang det; nogle af dem kunne overhovedet ikke dansk og lavede deres oversættelser ud fra tyske versioner, eller, som nogle af dem frimodigt skrev, "fra H.C. Andersens originale tyske version!").

Bredsdorff holdt også forelæsninger i Danmark, og hans tanker om, at H.C. Andersen måtte genoversættes og forstås som en del af dansk kultur i udlandet, præger den dag i dag undervisningen i dansk på udenlandske universiteter.

H. C. Andersens tyske original

Bredsdorffs latterliggørelse af tanken om, at der skulle findes en tysk originaltekst, må være baseret på overfladiske studier af H.C. Andersens vej til international berømmelse.

H.C. Andersen var stolt og glad, da hans eventyr begyndte at udkomme i tysk oversættelse, men samtidig blev han bevidst om de udfordringer, der var forbundet med hans tekster, og da han selv var ganske god til tysk og myreflittig, besluttede han derfor selv at udarbejde en tysksproget version, der kunne betragtes som en original.

Andersens originale oversættelse udkom på den dansk-tyske forlægger Carl B. Lorcks

forlag i Leipzig i 1849 med denne forbemærkning: *Disse eventyr er oversat af digteren selv*, og de var forsynet med denne begrundelse for udgivelsen:

I de seneste år er en stor del af mine skrifter blevet udbredt i Tyskland. Jo hjerteligere man har modtaget disse, jo mildere kritikkerne har været i deres vurderinger, desto mere pinligt er jeg blevet berørt af de store mangler og de betydningsfulde misforståelser i de fleste af oversættelserne. Der opstod derfor en levende trang i mig til selv at skabe en udgave af mine samlede værker, der så vidt muligt kunne fungere som original. (Carl B. Lorck i Märchen. In der vom Dichter selbst besorgten Übersetzung.) (Min oversættelse til dansk.)

Oversættelsen var illustreret med 112 tegninger udført af danskeren Vilhelm Pedersen (1820-1859), som H.C. Andersen selv havde udpeget. Det samme tekstudvalg og Pedersens tegninger udkom på dansk på samme forlag i 1850. Efter Vilhelm Pedersens død overtog billedkunstneren Lorentz Fröhlich arbejdet med at illustrere H.C. Andersens eventyr.

H.C. Andersens egen oversættelse er senere udkommet på forskellige forlag med et vekslende antal eventyr. Jeg er selv i besiddelse med to forskellige udgaver fra forlaget Hyperion i München fra henholdsvis 1914 og 1918.

H.C. Andersen tilpassede eventyrene til den tyske læser

H.C. Andersen oversatte med et klart fokus på, at de tysksprogede læsere, børn som voksne, skal kunne forstå eventyrene i samme grad som de danske.

Det betyder f.eks., at stednavne oversættes, så *København* bliver til *Kopenhagen*, *Østergade* til *Oststraße* og *Kongens Nytorv* til *Königsneumarkt*.

I eventyret *Lykkens galoscher* (opr. *Lykkens Kalosker*) fra 1838 anvender han imidlertid stednavnet *Nyboder*, som det sted, hvor en dreng ser en fugl og kaster sin kasket over den. Tysktalende læsere kan ikke forventes at vide, at Nyboder var en bebyggelse, der var opført af Christian den IV og indrettet som bolig for flådens mænd og deres familier, hvor konerne og børnene ofte måtte undvære manden i månedsvis.

En oversættelse af *Nyboder* til *Neue Stünde* ville skabe forvirring hos de tyske læsere. Nye markedsstande? Nye i forhold til hvad, og hvad har det med drengen og kasketten at gøre?

H.C. Andersen vælger det tyske ord *Matrosenknabe* (*matrosdreng*) og undgår dermed det informationstab, der ellers ville være opstået i oversættelsen.

Senere i samme eventyr tager Andersen også et andet hensyn. Her sammenligner han i den danske tekst et værtshus, hvor der drikkes meget, med et typisk værtshus i Holsten:

Det var et af den Tids Herbergersteder, en Art Ølhuus. Stuen havde Udseende af de holsteenske Diler. (Samlede værker bd. I, s. 463.)

Sandsynligvis for ikke at fornærme nogen i hertugdømmerne rykker eventyrdigteren det lidt ulækre ølhus nogle hundrede kilometer længere mod vest:

Es war eine Herberge jener Zeit, eine Art Bierhaus. Die Stube hatte das Aussehen einer holländischen Diele. (Hyperion Verlag, 1914, s. 17.)

En sådan politisk betinget ændring har ikke noget at gøre med oversættelse, men er en markant ændring af teksten, som kun forfatteren selv kan tillade sig.

De klassiske britiske oversættelser følger H.C. Andersens tyske original

Blandt de engelske oversættere, som udkom i H.C. Andersens tid, udgives og sælges to af dem den dag i dag i forskellige forlags udgaver i kæmpestore oplag over hele verden. De er udarbejdet af henholdsvis Sir Henry William Dulcken (1832-1894) og Mrs. Henry B. Paull (1812-1888).

Henry Dulcken var vokset op i England med en tysktalende mor. Som voksen oversatte han først brødrene Grimms *Kinder- und Hausmärchen* og herefter H.C. Andersens eventyr. Dulckens første udvalg af H.C. Andersens eventyr udkom i 1864 med titlen *Stories and Tales by Hans Christian Andersen. Translated from the Danish*, men han oversatte intet andet fra dansk, og i hans mange oversættelser af Andersens værker efter 1864 blev der ikke nævnt noget om, at eventyrene var oversat fra dansk.

Den britiske oversætter Mrs. Henry Paull arbejdede ligesom Dulcken både med Grimms eventyr og med H.C. Andersens, men i omvendt rækkefølge. Hendes *Hans Andersen's Fairy Tales, a New Translation by Mrs. H.B. Paull* udkom i 1867, og i 1872 kom hendes *Grimm's Fairy Tales. A New Translation by Mrs. H.B. Paull. Translator of Hans Andersen*.

Mrs. Paull var børnebogsforfatter, og der findes faktisk hverken belæg for, at hun kunne dansk eller tysk, og det kan ikke udelukkes, at hun blot bearbejdede de eksisterende engelske oversættelser

med henblik på en sprogbug, der var mere mundret. Mrs. Paull læste helt klart Andersens eventyr som børnelitteratur, og i nogle af hendes oversættelser er eventyrene placeret i en pædagogisk rækkefølge, så de tekster, hun anså for at være egnet for de yngste læsere, kom først, og så blev de øvrige arrangeret efter, hvilket alderstrin de var egnede for.

Både Dulcken og Paull følger princippet om at anvende ord, som læserne kan forstå, så København bliver *Copenhagen*, *Østergade* *East street* osv.

Når det kommer til *Nyboder* bliver det klart, at de to toneangivende britiske oversættere fra 1800-tallet orienterer sig mod H.C. Andersens tyske original og ikke oversætter en dreng fra *Nyboder* direkte fra dansk, men vælger *a sailor boy*, som korresponderer med det tyske *matrosenknabe*.

Vilhelm Pedersens berømte sort-hvide illustrationer til H.C. Andersens eventyr udkom første gang på den dansk-tyske forlægger Carl B Lorcks forlag i Leipzig med eventyrene i tysk oversættelse.

På samme måde bliver ordet *holländisch* til *Dutch* i sætningen *The room had the appearance of a Dutch wine shop* hos Dulcken, og hos Mrs. Paull til *The room had the appearance of a Dutch interior*.

Der er ingen tvivl om, at det er H.C. Andersens og Carl B. Lorcks tyske original, der ligger til grund for disse engelske oversættelser.

Oversættelserne efter 2. verdenskrig

Elias Bredsdorff var en magtfuld mand inden for faget Scandinavian Studies, som blomstrede op på britiske og amerikanske universiteter efter 2. verdenskrig. Her blev det en del af pensum at gennemgå de engelsksprogede oversættelser af H.C. Andersens eventyr, finde fejl og udarbejde egne oversættelser.

Fokus på gengivelsen af den danske original

Oversætternes fokus rykker fra at skabe oversættelser, der kan læses som en original, til at lægge vægt på, at alle elementer i H.C. Andersens tekst kommer med, og oversættelserne forsynes ofte med lange forord eller efterskrifter, der præsenterer oversætterens tanker. Oversætterparret Diana and Jeffrey Frank, der begge havde en akademisk baggrund, tog f.eks. i 2004 tråden op fra Bredsdorffs tanker om mordet på geniet H.C. Andersen ved at skrive: *This is the real Andersen, restored to life (Dette er den ægte Andersen, kaldt tilbage til livet)* på forsiden af deres udgivelse af 22 eventyr.

Oversætteren Tiina Nunnally, der har studeret dansk på Madison University, har også læst Bredsdorff, og hun tager i sit forord fat i problematikken om, hvorvidt de tidligere oversættelser var udarbejdet på baggrund af Andersens originale tekster.

Mange af Andersens oversættere kunne ikke engang dansk. De baserede deres oversættelser på tyske versioner, som ofte var ret forfærdelige. (Tiina Nunnally: *Translator's Note*, Hans Christian Andersen Fairy Tales, 2004, s. 1)

Bevarelse af danske navne og ord

Det er karakteristisk for de nye oversættelser, at de beholder danske ord og begreber, der ikke umiddelbart lader sig oversætte. Oversætteren John Irons, der i 2022 modtog H.C. Andersen-prisen Mit Livs Eventyr i 2024 for sit arbejde med at oversætte samtlige H.C. Andersens eventyr, skriver f.eks. *Kongens Nytorv*, *Østergade* og *a boy from Nyboder* i den engelske tekst, og Tiina Nunnally opererer med mønter, som kaldes *skillings* og hverken *scillings* eller *dollars* i *Tommeliden* og *Fyrtojet*. Kun en af oversætterne går til den modsatte yderlighed. Professor W. Glyn Jones oversætter i *Fyrtojet Rundetårn* til *The Leaning Tower of Pisa* i et forsøg på at komme læserens manglende viden om København i møde.

Det er mit indtryk, at Bredsdorffs bredsider mod de klassiske oversættelser, fik lokket de akademisk skolede og danskkyndige oversættere ud på et sidespor, hvor de i stedet for at skabe læselige oversættelser, kom til at lægge så meget vægt på sammenhængen med den danske original, at teksterne ikke kunne klare sig i konkurrencen med de gamle oversættelser, der satte læseren i højsædet.

Politisk korrekte moderne oversættelser

Selv om de moderne oversættere alle fremhæver, at de oversætter direkte fra dansk, er der alligevel en betydelig forskel. Teksterne bliver censureret, så de bliver politisk korrekte.

Eventyret *Skyggen* indledes f.eks. med sætningen:

I de hede Lande, der kan rigtignok Solen brænde! Folk blive ganske mahognibrune; ja i de allerhedeste Lande brændes de til Negre. (Samlede værker bd. I, s. 411.)

Det hedder i H.C. Andersens egen tyske oversættelse:

In den heissen Ländern brennt die Sonne sehr stark; dort werden die Leute mahogoni-braun, dort werden sie sogar zu Negern gebrannt. (Hyperion Verlag, 1914, s. 84.)

Det følges i de gamle britiske oversættelser:

and in the hot countries the sun burns very strongly; people become quite mahogany brown and in the very hottest countries they are even burned into negroes. (Dulcken s. 334.)

And where the heat of the sun has great power, people are usually as brown as mahogany; and in the hottest countries they are negroes, with black skin. (Paull, web.)

It (the sun) is so powerful that it tans the people a mahogany brown. (Haugaard, 1974, web.)

And in the hottest countries they get burned black. (Frank & Frank, 2004, s. 206)

Why in the hottest countries of all they're even baked black (Tiina Nunnally, 2004 s. 223.)

And actually in the warmest countries they burn completely black (Marte Hvam Hult, 2007, s. 11.)

and in the hottest countries they can be baked black (Tatar og Allen, 2008, s. 264.)

In the hot countries the sun can really burn! People become as brown as mahogany; yes, and in the hottest countries of all they are burnt quite black (John Irons, 2022, web)

Det kan forekomme besynderligt, at nutidens oversættere og forlæggere kæmper om at markedsføre deres nye oversættelser som tættere på H.C. Andersens originale danske tekster end oversættelserne fra 1800-tallet, når man samtidig systematisk og i samtlige tekster udelader betegnelser om race uden at nævne dette med et eneste ord.

Den politiske korrekthed går så vidt, at den lille havfrue ikke længere må have hvide arme og ben:

et skib med bange Mennesker; de tænkte vist ikke paa, at en deilig lille Havfrue stod nedenfor og rakte sine hvide Hænder op imod Kjølen. (Samlede værker bd 1, s. 156.)
a ship full of people, who scarcely thought that a lovely little mermaid was standing below them stretching up her [] hands towards the keel. (W. Glyn Jones, 1992, web.)

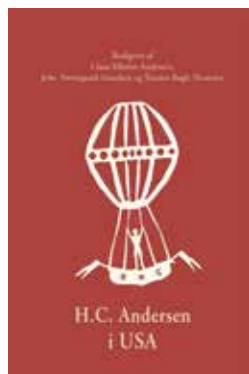
hun slog sig ned og saae, at hendes Fiskehale var borte, og at hun havde de nydeligste smaae, hvide Been, nogen lille Pige kunde have. (Samlede værker bd 1, s. 68.)

She looked down and discovered that her fish tail was gone, and that she had the prettiest [] legs that any girl could have. (W. Glyn Jones, 1992, web.)

Og sådan fortsætter det gennem hele eventyret hos den britiske oversætter og professor W. Glyn Jones. (1992) Jones, der var så utilfreds med redaktionens behandling af hans oversættelse, at han trak sit navn fra udgivelsen i vrede.

Oversættelser ude i den store verden

Jeg har i mange år undervist på sommerkurser for danskstuderende på udenlandske universiteter fra hele verden på Den Internationale Højskole i Helsingør og på Københavns Universitet. Her har jeg bl.a. undervist i H.C. Andersens eventyr og deres oversættelse til andre sprog, og jeg har bedt de studerende undersøge, hvordan en række ord og udtryk er oversat i de store populære udgaver af H.C. Andersens eventyr, som findes i deres lande. Her har det gang på gang vist sig, at der i de tjekkiske, litauiske, lettiske, spanske, italienske og russiske udgaver netop findes ord, som svarer til *Matrosenknabe* og *Dutch* og indikerer, at der er tale om oversættelser fra den tyske, ikke den danske original.

Denne artikel er en stærkt forkortet version af artiklen "En hollandsk kro, en ekstra prins og en forsvundet afrikaner. En sammenlignende analyse af engelsksprogede oversættelser af H.C. Andersens eventyr" af Lise Bostrup, udgivet i H.C. Andersen i USA, redigeret af Claus Elholm Andersen m.fl., Syddansk Universitetsforlag 2025.

The Complete Illustrated Works of Hans Christian Andersen. Ny udgave af Stories for the Household i 1889, oversat af Henry Dulcken, Chancellor Press, 2001; *Tales and Stories by Hans Christian Andersen. Translated, with an Introduction, by Patricia L. Conroy and Sven H. Rosset,* University of Washington Press, Seattle and London, 1980 (dedikeret til Elias Bredsdorff og Erik Dal); *The Annotated Hans Christian Andersen. Edited with an Introduction and notes by Maria Tatar. Translations by Maria Tatar and Julie K. Allen,* W.W. Norton, New York & London, 2008; *Hans Christian Andersen: Fairy Tales. Translated by Tiina Nunnally,* Penguin Books, 2004; *Hans Christian Andersen. The Complete Fairy Tales. Illustrated throughout, oversat af Henry Dulcken,* Wordsworth Editions 1998; *Fairy Tales and Stories by Hans Christian Andersen. Translated by Dr. H.W. Dulcken,* George Routledge and Sons, Manchester & New York, uden årstal; *The Stories of Hans Christian Andersen. A new translation from the Danish by Diana Crone Frank & Jeffrey Frank,* Granta Books, London, 2003; *Hans Christian Andersen: 80 Fairy Tales. Published in co-operation with Hans Christian Andersen House, Odense. Translated from the original Danish text by R. P. Keigwin,* Høst & Søn, 1976 og 2004 og *Hans Christian Andersen: Fairy Tales. Translated by Reginald Spink,* Everyman's Library, Children's Classics, Alfred A. Knop, New York, London og Toronto, 1906, 1992.

Anmeldelse Så tal dog ordentligt

Af Lise Bostrup

Den kendte mediemand, Kurt Strand, der gennem 45 år har skabt sig en karriere som journalist og ordstyrer ved store møder, arbejdede i årene 2021-22 som ved Constructive Institute i Aarhus, hvor han sammen med en række kolleger forsøgte at skabe journalistiske metoder, der kan sikre en god debat.

I bogen *Så tal dog ordentligt – fra mudderkast til konstruktiv dialog* har han samlet sine erfaringer om emnet i 11 kapitler.

I bogens første del beskriver han den voldsomme polarisering af debatten på de sociale medier, der bl.a. er et resultat af nogle algoritmer, der automatisk prioriterer konflikt-optrappende tekster, mens forbehold og forsigtige hypotese kommer i anden række. Med Knud Strands ord belønner robotterne dem, der hælder "sprogliche skraldespande" ud over andre i stedet for at komme i øjenhøjde med hinanden og bestræbe sig at finde kompromisser gennem saglig dialog.

Nogle gange er Kurt Strands eksempler på den aggressive tone på de sociale medier ufrivilligt morsomme, som når han citerer fra en mail, som Enhedslistens politiker, Pernille Skipper, modtog og offentliggjorde i 2023:

Du er da den tåbeligste kelling jeg nogensinde har hørt på. Lægerne må da ha tabt dig på gulvet da du blev født du skulle være skyllet i lokummet. (s. 41)

Eller da en lokalpolitiker fra Dansk Folkeparti knaldede dette budskab ud på de sociale medier i frustration over modstanden mod anlæggelsen af en omfartsvej ved Mariager i 2019:

Hold kæft, hvor alle I medløbere har sat jer ind i sagen. Mon ikke bare I mangler lidt indhold i jeres røvedelige liv. Denne her omfartsvej bliver en kæmpegevinst for Mariager, men selvfølgelig ikke for alle de SoMe-tosser, der bare skal af med deres frustrationer over ikke at have drevet til det noget her i livet. (s. 163-164).

Modbillederne er Özlem Cekic og hendes berømte dialogkaffe, hvor hun inviterede mennesker, hun var rygende uenig med, til at drikke kaffe med sig og diskutere deres synspunkter i et radioprogram. og Strands eget forsamlingshuskoncept, hvor han prøver at skabe gode åbne diskussioner om konkrete aktuelle emner i et lokalområde.

Desværre er der mere saft og kraft i eksemplerne på de flabede, ubehøvede bidrag end i visionerne for den gode, åbne og ligeværdige samtale, og man fornemmer, at det vil være meget vanskeligt at forbedre debatmiljøet på de kommercielt styrede og sensationslystne sociale medier. Måske ville det være værd at gøre et forsøg med at etablere en offentligt styret ikke-kommerciel debatplatform, der ikke giver adgang til anonyme indlæg?

Kurt Strand: *Så tal dog ordentligt. Fra mudderkast til konstruktiv dialog. Uden illustrationer, men med en fin forsidetegning af Rasmus Sand Høyer.* Frydenlund 2025. Vej. pris 232 kr. inkl. moms.

Høfligheden – hvad blev der af den?

Af Lise Bostrup

Hvis man ønsker oplysning om konkrete måder at udvise sproglig høflighed på, er der flere positive eksempler og gode råd at hente i journalisten Peter Olesens lille bog *Høfligheden – hvad blev der af den?* fra 2019.

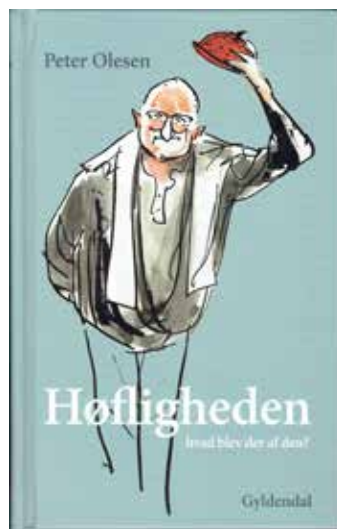
Forfatterens yndlingsaversion er mobiltelefonen, som mange mennesker fokuserer så meget på, at de er parate til at afbryde en hvilken som helst samtale for at svare på en opringning eller en sms.

Peter Olesens eksempler på uhøflighed er ikke nær så grove som Kurt Strands (se ovenfor), men han har nogle interessante iagttagelser omkring de ekstremt uhøflige *fuck-fingre*, der trives betydelig bedre i storbyernes anonymiserende favn end i de danske provinsbyer.

Bogens sidste og måske mest interessante kapitel handler om, at det også kan blive for meget med den høflighed. Overdreven bukken og skraben, påtrængenhed og krybende underdanighed er ikke vejen frem mod venskaber i Danmark.

Hvis man er ny i Danmark og har brug for vejledning i kunsten at være høflig på dansk, er Peter Olesens bog et godt sted at starte, og bladtegneren Mette Dreyers illustrationer er både pædagogiske og sjove.

Peter Olesen: *Høfligheden – hvad blev der af den?*, illustreret af Mette Dreyer, Gyldendal, 2019.

Hvert land sine skikke

Af Lise Bostrup

Den polskfødte lingvist Bogusława Czar-now har udarbejdet en spændende, illustreret ordliste over 1.000 ordsprog og talemåder på dansk, polsk, tysk og engelsk med titlen *Hvert land sine skikke*.

Som forfatteren skriver i sit forord, udgør de idiomatiske vendinger, altså faste sproglige udtryk, der både har en konkret og en overført betydning, en helt særlig udfordring for mennesker, der flytter fra et sprogområde til et andet eller arbejder med oversættelse eller sprogundervisning. Ofte er det helt umuligt at oversætte udtrykkene direkte mellem de europæiske sprog, for det er ikke helt logisk, at et udtryk som *at få en lang næse* betyder at blive snydt eller skuffet i Danmark, mens man i Polen får *en lang næse*, når man lyver. Danskerne bruger udtrykket at *høre englenerne synge*, når de er meget glade, men for tyskerne betyder det, at de er døden nær af smerter eller sygdom.

Den Danske Sprogkreds har også arbejdet med ordsprog og faste vendinger, og vi kan notere os, at vores *Med ja-hatten på. Idiomatiske vendinger i moderne dansk* fra 2019, *Med professorhatten på. Idiomatiske vendinger med historie* fra 2020 og *Hver fugl synger med sit næb. Farverige ordsprog til hverdagsbrug* fra 2022 er brugt som kilder og anført som sådan i den udmærkede liste over bøger om emnet på bogens side 118.

Hvert land sine skikke er illustreret med søde, lidt naivistiske tegninger af en tysk illustratør ved navn Federica Agricola, der ifølge bagsideteksten har italiensk-polske rødder.

Bogens eneste svaghed er, at de faste vendinger og ordsprogene er alfabetiseret efter det første betydningsbærende ord. Udtrykket *at skue hunden på hårene* skal altså findes under S for *skue*, mens man skal finde *hunde*, *som gør*, *bider ikke*, og *hunden gør, karavanen fortsætter* under H. Det ville have været en hjælp med et samlet indeks over udtrykkene. Bogens illustrationer af Federica Agriola er søde, men kører lidt for meget på nationale stereotyper.

Bogusława Czar-now: *Hvert land sine skikke. Ordsprog og talemåder på dansk, polsk, tysk og engelsk.* Attika, 2025. Vej. pris 210 kr. inkl. moms.

Er du sprogkræsen?

Den engelsksprogede indflydelse skaber usikker sprogbrug

Af Henrik Døcker

Læseren må holde ørerne stive og tålmodigheden på fuldt blus, for det, der her følger, er en kende indviklet. Det vedrører noget, som hyppigt forekommer i vore medier i en falsk, engelskpræget sprogdragt.

Folkeret eller international lov?

Vi hører til overflod, at det, man nu kalder den *regelbaserede verden*, er på voldsomt tilbagetog, ja, nærmest ikke mere eksisterer. Det er et andet udtryk for, at *folkeretten* ikke længere nyder respekt. Mit ærinde er at beskrive, at denne *folkeret* beklageligvis ofte betegnes *international lov* ved en afsmitning fra det engelske *international law*.

Er det nu så vigtigt, kan man spørge. Ja, det er det, fordi de internationale relationer mellem staterne ikke søges reguleret gennem *love*, men gennem *traktater*, *afgørelser fra internationale domstole* og *retssædvaner*, altså folkerettens bestanddele.

Hvis man siger, at Danmark styres gennem *lov og ret*, så mener man, at love nok er grundlaget, men at de systemer, som benytter dem, altså domstolene og forvaltningen, skaber retstilstanden, kort sagt retsstaten.

I folkeretten indgår det, der vedrører krigstilstande, i en slags underafdeling af *den humanitære folkeret*, der beklageligvis også fejlagtigt kaldes *international humanitær lov*. Det drejer sig bl.a. om civilbefolkningens retlige situation i krig, ved udveksling af krigsfanger og om hospitalernes status.

Alt dette udspringer af, at det engelske sprog alene benytter ordet *law* om en masse juridiske begreber, vi på dansk har forskellige ord for herunder *jura* og *ret*.

Mindre indviklet bliver det ikke, når journalister og politikere fra engelsktalende stater som Storbritannien og USA ofte benytter ordet *act* om den enkelte lov.

Som afslutning på denne udredning vil jeg gerne slå et slag for, at vi benytter termen *FN-pagten* og ikke det engelskinspirerede *FN-chartret*.

Fire små indspark

Felttog eller kampagne?

I den militære verden tales ofte om en *kampagne*, når der retteligen er tale om et *felttog*. Det danske ord *kampagne* må betegnes som et fredeligt fremstød f.eks. for en vare eller et politisk parti. Det engelske ord *convoy* oversættes ofte uden videre på dansk til *konvoj*, men ret beset må det spalttes op i to efter sammenhængen, den landværts *kolonne* og den søværts *konvoj*.

Etablere, oprette eller anlægge?

Der er i moderne dansk udbredt brug af ordet *etablere* (engelsk afsmitning fra *establish*), når det lige så godt kunne hedde *oprette* eller *anlægge*.

Udtrykket *militære installationer* kunne med fordel erstattes af *militære anlæg*.

Den amerikanske administration

Det undrer mig, at der overalt i dansk offentlighed tales om den amerikanske *administration*. Har USA da ingen *regering* som alverdens andre lande?

Lad os ikke omfavne den engelske syge

Mere generelt fristes jeg til en almindelig opfordring til ikke at *omfavne* (fra engelsk *embrace*) alle *anglicismerne*, som jeg opfatter som *anglovirus*, vel vidende at noget af ovenstående allerede har boret sig ind i det danske sprog.

Ord og vendinger, som giver mig røde knopper

Af Ingrid Slott

- *I dag skal vi tale lidt omkring verdenssituationen*. Hvis vi kun skal *tale omkring* kommer vi jo ikke ind til sagens kerne, nej, vi skal tale *om* verdenssituationen.
- *Jeg gror mine egne krydderurter*. Nej, krydderurterne gror selv, men du *dyrker* dem.
- Det er efterhånden blevet helt almindeligt, at man går ud og *handler ind*. Nej, man kan *handle med* hinanden, men når man går i butikker, *køber man ind*.
- Her synes mange også, at *priserne* er blevet for *dyre*. En vare kan være *dyr*, men en pris er enten *høj* eller *lav*.
- I en tid, hvor alle har så travlt, og hvor man i vid udstrækning bruger forkortelser for alting, kan det undre, at man i daglig tale bruger overflødige ord: Man *åbner op* i stedet for bare *at åbne*, og man *kommenterer på* i stedet for kun *at kommentere*.
- De nys udsprungne studenter har været *på en rejse*, fra de startede i første g, selv om de har siddet i deres klasseværelser det meste af tiden.

Kæmpebjørnekloen er en plante, der ikke oprindeligt hører til i den danske natur, men nu er kommet ind og spreder sine frø omkring sig. Den er så stærk, at den kan kvæle al anden vækst omkring sig. Dertil kommer, at den er sundhedsskadelig for mennesker. Ingelise Hallengren overfører begrebet invasiv art til at beskrive uønskede nye ord i moderne dansk.

Miljøforurening og invasive arter

Allerede i begyndelsen af 1970'erne talte vi i Danmark om miljøforurening. Der blev faktisk oprettet et miljøministerium. Jeg husker, at tyskerne indså, at *die schöne blaue Donau* var blevet til *die schmutzige graue Donau*. Ingen fisk p.g.a. forurening med forskellige fremmede stoffer fra industri og landbrug.

Her i 2020'erne kan vi tale om sprogforurening.

Af Ingelise Hallengren

H.C. Andersen skrev i 1850 en kærlighedserklæring til Danmark og det danske sprog. *Du danske sprog, du er min moders stemme, så sødt velsignet du mit hjerte når.*

Det smukke danske sprog, vores modersmål blev ni år senere prist af digteren Edvard Lembecke i verset *Vort modersmål er dejligt, det har så mild en klang, hvormed skal jeg ligne og prise det i sang? En højgående jomfru, en ædel kongebrud, og hun er så ung, og så yndig ser hun ud.*

Invasive arter

Kan noget tilsvarende skrives i dag?

Nej, det kan det næppe. Vores modersmål er i dag forurenede af invasive arter. Invasive arter har det med at sprede sig og fortrænge de oprindelige. De har ingen naturlige fjender, hvorfor de kan formere sig og vokse uhæmmet.

En lille uvidenskabelig undersøgelse

For et par måneder siden besluttede jeg mig for at samle på engelske/amerikanske ord og udtryk, som jeg tilfældigvis stødte på hos nogle unge mennesker, jeg kender, unge mennesker i offentlig transport, hvor jeg færdes dagligt, og i radio og fjernsyn.

Da jeg ikke altid har noget at skrive med og på hos mig, er det efter hukommelsen. Det er lykkedes mig at samle ca. 150 ord og udtryk.

Når jeg går listen igennem, undrer jeg mig. Hvorfor bruge fremmede ord, når der er danske ord, der er ligeså dækkende – eller bedre.

Det siges ofte, at sproget udvikler sig, men det udvikler sig ikke af sig selv! Vi skal bruge det, for at det kan udvikle sig. Det danske sprog har til alle tider optaget ord fra andre nationer. I dag tænker vi måske ikke over, at ordene stammer fra andre sprog, fordi de er blevet en naturlig del af dansk.

Hvad er så problemet? Det er, at det er massivt og ensidigt engelsk, der bruges. Tid og mængde betyder noget. Det vil sige, at den hyppige brug af engelske ord og udtryk og mængden af dem gør dem til en invasiv art.

Forskellige typer invasive ord

Der er mindst fem forskellige slags invasive ord:

- engelske ord som f.eks. *sale* (*salg*) spredes med lethed ind i danske sætninger.
- engelske ord og vendinger, der erstatter vores egne som f.eks. *as we speak* (*lige nu*).
- engelske ord, der fordanskes som f.eks. *at owne* (*at eje*).
- arabiske ord og udtryk bragt med af indvandrere gennem mere end tredive år som f.eks. *inshallah* (*ved Allah*).
- gadesprog, danske og arabiske ord med anden betydning end den sædvanlige. *En skive* er f.eks. en *snuspose*, og ordet *plade* refererer til 100 gram hash.

Derudover enkle danske ord, der dækker et bredt spektrum af adjektiver, måske især ordet *fed*.

Bande- og ukvemsord

Gamle klassikere, som jeg også synes, jeg hører konstant er bande- og ukvemsord. De bruges bevidstløst af folk fra alle socialklasser, selv i den bedste sendetid i radio og fjernsyn. Her kan vi nævne de meget hyppigt brugte *fuck* og *shit*.

Kan de invasive ord fortrænge de danske ord?

Det har de allerede gjort i nogen grad. Det er nemlig blevet moderne at slynge om sig med engelsk, og det smitter!

Pludselig kan man ikke længere tale om f.eks. *udsalg*, det hedder nu *sale*. *Fint*, *godt*, *pænt* hedder blot *nice*! Nogen, man synes om eller kan lide, er blot *likeable*.

Det værste, jeg har hørt i en radioudsendelse på DR P1, var en kvinde, der sagde: *Vi missede en golden opportunity, og vi var biased!*

Hvis hun i stedet havde sagt: *Vi gik glip af en oplagt mulighed, og vi var forudfattede!* Så havde enhver forstået, hvad hun mente, også de personer, der ikke er så gode til engelsk.

Ekskluderende sprog

Unge mennesker bruger hyppigt ordet *cringe*. Hvem kan vide, hvad det betyder? Det må man slå op. Resultat: *yderst pinligt/akavet*.

Kan man ikke engelsk, er man hurtigt hægtet af samtalen, og det ender med en monolog og ikke en dialog. Det er et problem bl.a., fordi det skaber kløfter og reducerer fællesskaber.

Timeoutklassen i Odense

Det seneste skud på stammen, som er opstået som følge af den megen uro og vold i Fol-

keskolen, er, at Odense Kommune vil oprette en klasse for elever, der ikke kan rummes i en såkaldt almindelig klasse.

Det er et pilotprojekt, som går ud på at lade disse elever gå i et specialtilbud i 14 dage, inden de sluses tilbage i deres oprindelige klasse. Denne specialklasse kaldes *time-outklasse!* Det finder jeg meget ekskluderende og det stik modsatte af den oprindelige intension, nemlig inklusion. Det var en fejlslagen politik. Nu sætter man dem i skam-mekrogen i stedet for. Hvorfor ikke kalde klassen en *pauseklasse*, som den rettelig er?

Nuancerne forsvinder

Det er også et problem, at sproget forurenes, og nuancerne forsvinder. Det gør sproget fattigere.

Gode gamle ord, som beskriver personer og situationer, glemmes og bliver uforståelige for de næste generationer. Derfor mener jeg, at vi må gøre os umage med at bruge det danske sprog og alle dets variationer og nuancer, så tanken frit kan folde sig ud og deles med andre. Vi må begynde, mens børnene er små med at lære dem at bruge sproget bevidst, med at lære dem rim, remser og ordsprog samt idiomatiske udtryk. Vi må lære dem at blive bevidste om sproget som vores værdifulde arv.

AI og danske bundfaldsmænd

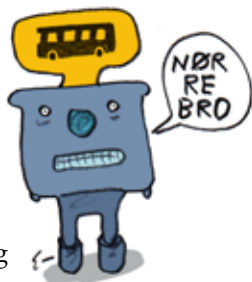
I 2024 besluttede ledelsen af dagbladet Politiken at afprøve et system med kunstig intelligens (AI for Artificial Intelligence), og forsøget gik så godt, at en række korrekturlæsere blev sparet væk. Nu skulle der spares tid og penge til lønninger, og de intelligente robotter skulle deltage i udarbejdelsen af artikler, overskrifter og faktabokse ved løbende at komme med kreative forslag.

Freelance-korrekturlæseren Christian Lindgren havde søndag den 6. juli et indlæg i Politiken, hvor han morede sig med at opremse obskure AI-fejl. En AI-begejstret journalist havde f.eks. lagt navn til en artikel om danske mænd, der *falder ned på bunden* og beskrev *bænke med bundfaldsmænd på Enghave Plads, der var på socialen, på flasken, på sprøjten, på bunden af samfundet*.

Teksten fortsatte med den hårrejsende påstand:

Mere end en halv million voksne danske mænd har det svært med at klare en normal hverdag og leve et normalt liv og raver i stedet rundt på bunden af samfundet i gang med at slå sig selv ihjel, så hurtigt de nu kan.

Det er muligt, at mange danske mænd har problemer med sig selv og manderollen, men påstanden om, at 500.000 af slagsen skulle være i færd med at slå sig selv ihjel, burde have fået Politikens redaktører til at tjekke kilden. Forlægget for artiklen handlede om, at 25 % af de danske mænd havde problemer med manderollen, og så skabte AI en kreativ, men sproglig set ret flot beskrivelse. (Kilde Politiken 6.7.25) LB

STORE bogstaver i almindelige ord?

Den Danske Sprogkreds har modtaget en mail fra Sune Sejer Nielsen, der i flere år har forsøgt at finde ud af, om det er tilladt at bruge STORE bogstaver i HELE ord, der IKKE er forkortelser. Sejer Nielsen har spurgt Sprognævnet og fået bekræftet, at der ikke er nogen hjemmel for at skrive på denne måde i Retskrivningsordbogen, og nu vil han så gerne vide, hvordan Folketingets sekretærer kan tillade sig at skrive sådan, når det er fastsat i loven, at Folketinget skal følge Retskrivningsordbogen.

Det spørgsmål vil vi gerne besvare.

Som vi skriver på side 6, er det en misforståelse at tro, ord, der ikke er nævnt i Retskrivningsordbogen enten er stavet forkert eller ikke eksisterer. Man må gerne skabe nye ord og nye sammensætninger, og dem må man gerne bruge i officielle dokumenter.

Det er ikke forbudt at bruge store bogstaver som en typografi f.eks. VELKOMMEN på et skilt på døren ind til folketingssalen, men mon ikke der ville blive protesteret, hvis referenterne med inspiration fra tegneserierne anførte det, Pia Kjærsgaard råber ud over salen med VERSALER, mens den mere fredssommelige Mai Mercados udsagn angives med små bogstaver?

Når Sprognævnet væver og ikke vil give et klart svar, skyldes det måske nævnets egen praksis. I Retskrivningsordbogen fra 2024 findes der ikke færre end 22 sider, der beskriver reglerne for brugen af store og små bogstaver, men ingenting om brugen af store bogstaver for at fremhæve noget. Til gengæld bruger Sprognævnet selv et besynderligt system, så navnet på en paragraf skrives efter almindelig retskrivning, mens de underordnede bestemmelser anføres med store bogstaver i samtlige ord:

§ 14 Store og små bogstaver i forkortelser o.l.

- (1) PROPRIER OG DELE AF PROPRIER
- (2) INITIALFORKORTELSER: PROPRIER

LB

Kan man bruge mindre i stedet for sjældnere?

Dette er en overskrift på Folkeskolen.dk den 1. juli 2025: *Nye tal bekræfter: Folkeskole-elever kommer stadig mindre på lejrskole.*

Skulle der ikke stå *sjældnere* i stedet for *mindre*. Hvad mener Sprogkræsen? Hilsen Ingrid

Det sprogkræse svar

Ordet *mindre*, som det står i dit eksempel fra Folkeskolen, fungerer som et tidsadverbial, og det kunne fint erstattes med *sjældnere* eller *ikke så ofte*, men det er ikke forkert at bruge *mindre* på denne måde. Sådan bruges det f.eks. af Friluftsrådet den 6.1.2020: *De største børn kommer markant mindre ud i det fri.*

På samme måde kan man se ordet *mere* brugt i betydningen *tiere*: *Sådan kommer du mere ud i naturen – vores guide til et liv i naturen. (Rejsemedicin.dk.)* LB

Den Danske Sprogkreds' program

juli - december 2025

- Onsdag den 23.7. - Sprogkredsen udstiller på **Seniorfestivalen Marielyst på Falster**
torsdag den 24.7. Torsdag kl. 10 præsenterer vi bogen *Roepolakkerne satte spor* på scenen.
Kl. 10-16
- Torsdag den 14.8. **Generalforsamling i Den Danske Sprogkreds**
Kl. 17 på Kulturstationen i Vanløse og herefter medlemsmiddag.
- Tirsdag den 19.8. **Forslag til en dansk sprogpolitik**
Kl. 19 Kulturstationen i Vanløse.
- Mandag den 25.8. Sprogkredsen overrækker **Svanepriisen** til Gert Ejton og **Ællingepriisen**
Kl. 18 til Jarl Cordua. Herefter middag for medlemmer og prismodtagere.
- Tirsdag den 9.9. Sprogkredsen og Forfattergruppen Os hernedefra fortæller og læser med
Kl. 16-17.30 udgangspunkt i antologien *Roepolakkerne satte spor* på **Næstved Bibliotek**.
- Lørdag den 13.9. **Kursus om retoriske figurer**
Kl. 14-17 med Lise Bostrup afholdes i Nykøbing F.
- Freitag den 3.10. Sprogkredsen deltager i **Kulturnatten** i Nykøbing Falster.
Kl. 16-17 Glassalen på biblioteket.
- Den 10.10. **Her er ingen ko på isen.** Sprogkredsens medlemmer fortæller om sjove ord
Kl. 18-23 og farverige faste udtryk med dobbelt betydning.
Kulturnatten i København, Klingbjergs boghandel, Skt. Peders Stræde 51.
- Den 7.-9.11. Sprogkredsen udstiller på stand C3-036 på Bogforum
i Bella Center i København.
- Den 8.11. Præsentation af *Roepolakkerne satte spor* på Bellascenen.
Kl. 12.30
- Onsdag den 3.12. **Sprogkræsen julefest** på Kulturstationen i Vanløse.
Kl. 19-21

Medlemskab i Den Danske Sprogkreds koster 250 kr. om året og inkluderer fire numre af *Sprogkræsen*, et eksemplar af Sprogkredsens årlige udgivelse og gratis adgang til kredsens arrangementer.
Et abonnement på *Sprogkræsen* koster 300 kr. pr. år.

Alle Sprogkredsens udgivelser kan bestilles på Sprogkredsens hjemmeside.

Den Danske Sprogkreds
Herlufsholmvej 11, 2720 Vanløse, 26 71 78 37
www.DenDanskeSprogkreds.dk / Facebook: Den Danske Sprogkreds